

Adli Vakalarda Rapor Sorunu

Dr. Birol CİNER*

ÖZET

Bu yazımızda adli raporların düzenlenmesinde sıklıkla karşılaşılan tıbbi ve adli sorunlar ele alınarak bunların açıklığa kavuşturulmasına çalışılmış ve adli raporların hazırlanmasında gözönünde tutulması gereken konular ayrıntılarıyla belirtilmiştir.

SUMMARY

THE REPORT PROBLEMS IN LAW-MEDICINE

In this article, we discussed the judicial and medical problems we encounter in daily occupation, and we tried to solve the complicated aspects of writing a judicial report. All these aspects are discussed in detail.

Adli rapor düzenlenmesi, bu konuyla ilgili bazı ayrıntıların yeterince bilinmesinden ötürü hekimler için zaman zaman sorun yaratmaktadır. Bu bakımdan uygulamada sıklıkla karşılaşılan hatalı verilmiş adli raporların sayısını asgari düzeyde tutmak ve bu konuyla ilgili bazı bilgileri açıklığa kavuşturmak amacıyla böyle bir makalenin hazırlanmasına karar verilmiştir.

Adli vakalarda rapor düzenlenirken travmaya maruz kalmış kişide hayati tehlikenin mevcut olup olmadığı ve travma-

nın oluşturduğu arızanın kişinin kaç gün iş ve gücünden kalmasına neden olacağının belirtilmesi büyük önem taşır.

Adli raporlarda hayati tehlikeden bahsedilebilmesi için bu tehlikenin gerçekten varolması gerekir. Tehlikenin uzun veya kısa sürmesi önemli değildir¹. Kesin olarak saptamadan hayati tehlikeden sözedilmesi travmaya neden olan kişiye uygulanacak hafif bir cezayı çok daha ağır bir cezaya dönüştürebilir. Çünkü travma sonucu hayati tehlike söz konusu ise iş ve güçten kalma süresi dikkate alınmaksızın 456. maddenin 2. fıkrası uygulanır². Bu nedenle pratikte, hekimler rapor düzenlerken kişide gerçekten hayati tehlike olduğunu tıbbi tanı araçları ile saptamadan bu deyimli kullanmamaya özen göstermelidirler.

Diğer önemli bir konu da travmaya maruz kalmış kişinin kaç gün iş ve gücünden kalacağı sorunudur. Kişinin, uğradığı travmadan sonra kimsenin yardımı olmadan oturup kalkmak, soyunup giyinmek, tuvalete gitmek, traş olmak, saçını taramak, yemek yemek gibi kısaca kendine yeterli hizmeti verebilecek duruma gelmesi için geçen süre adli iyileşme süresi olarak değerlendirilmelidir³. Kişide travma sonucu oluşan hastalığın tıbben ve tamamen iyileşmesi için geçen süre ise tıbbi iyileşme süresidir.

(*) Bursa Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Kürsüsü Uzm. Ast.

Adli iyileşme, ceza davalarında araştırılan bir iyileşme olup Türk Ceza Kanunu'nun 456. maddesi içerisinde sınırlandırılmış sürelerle ayrılmıştır. Bu süreler 1-10 gün (456/4), 11-19 gün (456/1), 20 gün ve daha fazla (456/2) olarak belirlenmiştir³.

Görüldüğü gibi bir gün farkı ile ceza değişebilmektedir. Bu nedenle raporda 18-20, 9-15 gibi ilgili kanun maddesinin birden fazla fıkralarına girecek sayılardan kaçınılmalı kesin sayılar verilmeye başlanmalıdır.

Adli raporlarda gün belirtmenin yanısıra organ zaafı, organ kaybı, çehrede kalıcı iz gibi özelliklerin de dikkate alınması gerekmektedir.

Pratikte bir organın fonksiyonunun veya bütünlüğünün devamlı olarak yarıya yakın kaybolması ve bir sakatlık şeklinde kalması organ zaafı şeklinde, aksine bir organın bütünlüğünün veya fonksiyonunun tüm olarak ortadan kalkması organ kaybı olarak değerlendirilmektedir. Ancak organ kaybı deyimini kullanabilmek için söz konusu organın beden işlevinde önemli görevi olması gerekmektedir. Örneğin, tek göz görevi bakımından ayrı organ sayılacağından, bir gözün kör edilmesi organ kaybı ve görme yeteneğinin bir kısmını yitirmesi organ zaafı sayılır. Aynı şekilde dalak çıkarılması ve 150 cm. lik bağırsak rezeksiyonunda organ zaafı, bir böbreğin çıkarılmasında ise organ kaybı söz konusudur. Adale ve tendonlara ait yaralanmalar tedavisi sonucu kalan sekele göre organ kaybı veya organ zaafı olarak nitelendirilmelidir.

Kişide travma sonucu oluşan bir yaranın çehrede olması ayrı bir özellik taşıır. Çünkü çehredeki bir yaranın iyileştikten sonra bırakacağı iz cezayı arttırıcı bir sebep niteliğindedir. Ancak bu kalıcı izin kendine özgü birtakım özellikleri bulunması gerekir. Bu özelliklerden başta geleni kalıcı iz'in çehre sınırları içerisinde bulunmasıdır. Çehre, yüz anlamına gelmez. Çehre, alında saçlı deri sınırı, yanlarda kulak sayvanı kenarları, altta çene kavsi kenarından geçen hat içinde kalan bölgedir. Boyun çehre sınırı içine alınmamıştır⁴.

Kalıcı iz'den bahsedilebilmesi için bu iz'in yaşam boyu kişinin çehresinde kalması ve ilk bakışta, büyük bir dikkat sarfetmeden hemen farkedilebilmesi gerekir. Bu nedenle rapor düzenlenirken çehrede bir yara söz konusu ise kişinin en az altı ay sonra çehrede kalıcı iz yönünden kontrol edilmesi kaydının konulması uygun olur. Örneğin; burunda çökme kırığı ve deformasyon, kulak kepçesi ve memesi kesigi veya kopuğu, maksillanın çökme kırığı ve deformasyonu, çehreye ait yanıklar kalıcı iz yönünden değerlendirilmelidir.

Adli iyileşme süresini saptarken hekimin elinde kesin bir ölçü yoktur. Pratik olarak büyük damar ve sinirlerde, kemik ve iç organlarda, beyinde bir lezyon meydana getirmeyen travmalarda adli iyileşme süresi 10 günü geçirmemelidir. Bu lezyonların oluştuğu durumlarda ise lezyonun yerine ve derecesine göre adli iyileşme süresi 10 günden fazla olarak tayin edilebilir. Bu konuyla ilgili örnekler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Kafatası	İş ve güçten kalma süresi	Hayati tehlike	Uzuv zaafı	Uzuv kaybı	Kalıcı iz
1. Çatlak	25 gün	+	-- --	--	--
2. Çökme kırığı.	45 gün	+	--	--	--
Kafa Kaidesi					
1. Çatlak	25 gün	+	--	--	--
2. Kırık	45 gün	+	--	--	--
Optik Sinir Kopması (orbita içi direkt travma)	25 gün	--	--	+	+
Travmatik Kulak Zarı Delinmesi	15 gün	--	--	--	--
Mandibula					
1. Parçalı kırık	45 gün	--	Ayrıca fonksiyonun üzerinde durulacaktır.		
2. Açık Parçalı Kırık	60 gün	--			
Sternum					
1. Kırık	15 gün	--	--	--	--
2. Kırık+Kalb+Akcığer Lezyonu	45 gün	+	--	--	--
Kaburga (Sayı itibariyle)					
1. Bir, iki adet kırık	25 gün	--	--	--	--
2. Üç ve daha fazla kırık	25 gün	--	--	--	--
3. Kırık+Akcığer lezyonu	45 gün	+	--	--	--
Akcığer					
1. Pnömotoraks	25 gün	+	--	--	--
2. Hemopnömotoraks	25-15 gün	+	--	--	--
3. Lobektomi	45 gün	+	--	--	--
Splenektomi	25 gün	+	+	--	--
Araştırıcı laparotomi (organ lezyonu yok)	15 gün	--	--	--	--
Bir böbrek çıkartılması	25 gün	+	--	+	--
İlyak Kemik					
1. Korpus kırığı (ayrıksız)	25 gün	--	--	--	--
2. Korpus kırığı (parçalı)	60 gün	--	--	--	--
Omurga					
1. Korpus Kırığı	25 gün	--	--	--	--
2. Korpus Kırığı+					
Omurilik lezyonu	45 gün	+	--	--	--
Omuz Çıkığı	15 gün	--	--	--	--

Tablo: 1— Çeşitli Yaralanmalarda Adli İyileşme Süreleri

Humerus	İş ve güçten kalma süresi	Hayati tehlike	Uzuv zaafı	Uzuv kaybı	Kalıcı iz
1. Kırık (ayırksız)	25 gün	—	—	—	—
2. Açık parçalı kırık	60 gün	—	—	—	—
Femurbaşı					
1. Çıkık	45 gün	—	—	—	—
2. Kırık	90 gün	—	—	—	—
Femur gevde kırığı (açık, parçalı)	120 gün	—	—	—	—
Deri Yüzeyi					
1. Sıyrık	1-10 gün	—	—	—	—
2. Geniş ekimoz	10-15 gün	—	—	—	—
3. Geniş hematom	10-15 gün	—	—	—	—
Yara					
1. Kurşun Yarası (birden fazla ciltaltı seyirli)	15 gün	—	—	—	—
2. Basit Kesik	7 gün	—	—	—	—
3. Geniş, ezik, parçalı	15-25 gün	(Ayrıca hayati tehlike yönünden değerlendirilecektir.)			
Yanık					
1. İkinci derece geniş yanık	15 gün	+	—	—	+
2. Üçüncü derece geniş yanık	25 gün	+	—	—	+

Tablo: 1'in Devamı

KAYNAKLAR

- AKDAĞ, S.: Türk Ceza Kanunu. Olgaç Matbaası, İstanbul 1976, s. 704.
- ŞANAL, Ş., AYDINÖZ, S.: Türk Ceza Kanunu. Yayıncılık Matbaası, İstanbul 1979, s. 555.
- GÖK, Ş., AKYOL, S., KOLUSAYIN, Ö.: Kişilerin vücut bütünlüğünde oluşturulan zararların adli tıp açısından değerlendirilmesi (Kişilere Karşı Müessir Fiiller). Adli Tıp Müessesesi Yayınları, No: 2, Nazım Terzioğlu Matematik Araştırma Enstitüsü Baskı Atölyesi, İstanbul 1978.
- GÖK, Ş.: Adli Tıp. 2. Baskı. Garanti Matbaası, İstanbul 1968, s. 346.